

18.12.2023

**ANKARA
TİCARET BORSASI
Basın Bürosu**

GÜNLÜK BASIN ÖZETLERİ

**18 Aralık 2023
Pazartesi**

RESMÎ GAZETE’DE BUGÜN

18 Aralık 2023 Pazartesi

YÜRÜTME VE İDARE BÖLÜMÜ

CUMHURBAŞKANLIĞINA VEKÂLET ETME İŞLEMİ

— Cumhurbaşkanlığına, Cumhurbaşkanı Yardımcısı Cevdet YILMAZ’ın Vekâlet Etmesine Dair Tezkere

YÖNETMELİKLER

— Çankaya Üniversitesi Ön Lisans ve Lisans Eğitim ve Öğretim Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik

— Dokuz Eylül Üniversitesi Köy Enstitüleri ve İsmail Hakkı Tonguç Uygulama ve Araştırma Merkezi Yönetmeliği

— İstanbul Teknik Üniversitesi Türk Musikisi Devlet Konservatuarı Lisans Eğitim ve Öğretim Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik

Stratejik tohumda bağımlılık bitti, sıra diğer tohumlarda

TÜRKTOB Başkanı Hacı Ömer Güler, piyasayı regüle eden kamuya ait şirketlerin maliyetlerinin devlet tarafından karşılandığını, bunun da haksız rekabete yol açtığını söyledi.

HÜSEYİN GÖKÇE / ANTALYA

Türkiye Tohumcular Birliği (TÜRKTOB) Başkanı Hacı Ömer Güler, yerli ve milli tohumluk üretiminin ihtiyacı karşılama oranının stratejik ürünlerde yüzde 100'ü geçtiğini, stratejik olmayan ürünlerde ise yüzde 100'e çok yakın olduğunu bildirdi. Güler, piyasayı regüle eden kamuya ait şirketlerin maliyetlerinin devlet tarafından karşılandığının altını çizerek, bunun da haksız rekabete yol açtığını anlattı.

TÜRKTOB'un düzenlediği Yeni Yüzyılda Türkiye Tohumculuk Zirvesi tamamlandı. İki gün süren zirvede basın mensuplarıyla bir araya gelen TÜRKTOB yönetimi sektöre ilişkin soruları cevaplandırdılar. Tohumda dışa bağımlılığın bittiğini ve birçok stratejik üründe ticaret fazlası verildiğini kaydeden TÜRKTOB Başkanı Hacı Ömer Güler, fidan ve süs bitkilerinin dahil olduğu tüm tohumculukta ihracatın ithalatı karşılama oranının yüzde 173'e yükseldiği bilgisini verdi.

Pancarda yerli tohum kullanımı 2025'te başlıyor

Sağlanan başarılarla karşılık Türkiye'nin pancar, ayçiçeği ve pamuk tohumu üretiminde hâlen eksiklikleri bulunduğunu aktaran Hacı Ömer Güler, TÜRKŞEKER tarafından yerli pancar tohumu tarafından iki adet tescil başvurusu yapıldığını, 2025

yılında bu üründe tüm ihtiyacın yerli çeşitlerle karşılanmasının öngörüldüğünü ifade etti.

Sektörün bugün 132 ülkeye ihracat yaptığını ifade eden Güler, 17 yıldır yürürlükte olan Tohumculuk Kanunu'nun günün koşullarına göre güncellenmesi gerektiğini bildirdi. Ziraat Bankası ve Tarım Kredi Kooperatiflerinin sıfır faizli işletme ve yatırım kredilerinin limitinin artırılmasını isteyen Güler, vadelerin de uzatılmasını önerdi.

İşletmelerin KOBİ kapsamında değerlendirilerek KOSGEB desteklerinden yararlanması gerektiğinin altını çizen Hacı Ömer Güler, fidancılıkta kayıt dışılığa sebep olan sertifikalandırma maliyetinin azaltılması gerektiğini aktardı.

Güler, süs bitkilerinde yüzde 20 olan KDV'nin, sektörün diğer ürünleri gibi yüzde 1'e indirilmesinin üretimi artıracaklarını belirtti.

“Kamu kurumları haksız rekabete neden oluyor”

Ar-Ge desteklerinin, Türk tohumculuğu ve tarımsal üretimi için hayati derecede öneme sahip olduğunu belirten Hacı Ömer Güler, sürdürülebilir üretim için burada artış beklediklerini ifade etti. Sektörde 300 firmanın ArGe faaliyetleri yürüttüğünü dile getiren Güler, sağlıklı büyüme için gerekirse üretime verilenden daha çok desteğin Ar-Ge için sağlanabileceğini anlattı.

Güler, kamuya ait regülasyon görevi gören kurumların bazı maliyetlerinin devlet tarafından karşılandığı için bunun özel sektör ile haksız rekabete yol açtığını vurguladı. Yerel yönetimlerin tohum dağıtımının da sektöre zarar verdiğine değinen Güler, bunun hem üretime darbe vurulduğunu hem de rekolte kayıplarına neden olduğunu söyledi.

“Anavatanı Amerika ama Ayaş domatesine Ata tohumu diyorlar”

Tohum Sanayicileri ve Üreticileri Alt Birliği (TSÜAB) Başkanı ve TÜRKTOB Yönetim Kurulu Üyesi Yıldırım Gencer, de belediyelerin tohum dağıtımıyla hizmet götürdüğünü sandıklarını ancak bunların üretim zarar verdiğini belirtti. Gencer, burada dağıtılan tohumların yaygın olmayan çeşitleri içerdiğini bildirdi. Gündemdeki Ata tohumu tartışmalarına da değinen Yıldırım Gencer, bunun bir şehir efsanesi olduğunu kaydetti. Gencer, sertifikalandırılmamış yerel çeşitlerin ciddi anlamda verim kaybına yol açtığı için bunların ticari üretim yapanlara bedava dağıtılsa ve kafalarına silah dayansa bile çiftçiler tarafından kullanılmayacağını öne sürdü. Gencer domatesin anavatanı Amerika olduğu halde Ayaş domatesinden Ata tohumu olarak bahsedildiğini dile getirirken, buna Ata tohumu değil, sadece yerel çeşit denilebileceğini belirtti.

Rusya: Türkiye'den vergisiz ithal edilecek yumurtalar iki üç haftaya gelecek

Rusya Tarım Bakanı Dmitriy Patruşev, Türkiye'den iki üç hafta sonra vergisiz olarak yumurta ithalatının gerçekleşmiş olacağını bildirdi.

Rusya Tarım Bakanı **Dmitriy Patruşev**, Rossiya devlet televizyon kanalına yaptığı açıklamada, Rusya'ya yumurta ithalatı ile ilgili olarak değerlendirmelerde bulundu. Yumurtanın sezonluk bir ürün olduğuna dikkati çeken Patruşev, bu yüzden bu dönemde yumurta fiyatlarının arttığını bildirdi.

Yıl başından sonra yumurta fiyatlarının düşeceğini umduğunu dile getiren Patruşev, "Bu hafta, Azerbaycan'dan bize (Rusya'ya) yumurta ulaşmasını bekliyoruz. Zaten Türkiye'den 2-3 hafta içinde ithalat vergisi olmadan yumurta geleceğini düşünüyorum. Bu da fiyatları ayarlamamıza olanak tanıyacak" diye konuştu.

Rusya Devlet Başkanı **Vladimir Putin** 14 Aralık'ta yaptığı konuşmada, yumurta ithalatının zamanında açılmaması nedeniyle ülkede yumurta fiyatlarının arttığını belirterek, Türkiye'den yumurta ithalatının gündemde olduğunu bildirmişti. Putin, "(Türkiye ile) Tarım alanı dahil ekonomik bağlarımız güzel şekilde gelişiyor" demişti.

Süt, et ve gıdada öncelik, güvenli gıda politikaları olacak

Türkiye Süt, Et, Gıda Sanayicileri ve Üreticileri Birliği (SETBİR) Yönetim Kurulu Başkanı İsa Coşkun, "2024'te beklentimiz, enflasyonla mücadele için para ve maliye politikasının yanı sıra yapısal tedbirler ve güvenli gıda konularında çözüm odaklı politikaların uygulanmasıdır." dedi.

Türkiye Süt, Et, Gıda Sanayicileri ve Üreticileri Birliği (SETBİR) Yönetim Kurulu Başkanı İsa Coşkun, sektörde kalite ve verimlilik odaklı üretim modellerinin geliştirilmesine ihtiyaç olduğunu söyledi.

Bu yıl yaşanan gelişmelere ve 2024 beklentilerine değinen Coşkun, maliyetlerdeki değişime dikkati çekti.

Coşkun, "Kapasite kullanımımızı artırmak için verimlilik ve kalite odaklı üretim modellerinin geliştirilmesi önem taşıyor. 2024'te beklentimiz, enflasyonla mücadele için para ve maliye politikasının yanı sıra yapısal tedbirler ve güvenli gıda konularında çözüm odaklı politikaların uygulanmasıdır." diye konuştu.

Maliyetlerdeki artışın ihracatı da etkilediğine işaret eden Coşkun, geçen yılın 10 ayında 173 bin tona karşılık 513 milyon dolar ihracat yapılırken bu yılın aynı döneminde 99 bin tona karşılık 276 milyon dolarlık dış satım gerçekleştirildiği bilgisini verdi.

Coşkun, söz konusu düşüşün özellikle süttozu ve tereyağı ihracatındaki azalmadan kaynaklandığını belirterek, "2022'deki 192 bin tonluk süt ve süt ürünü ihracatına

karşılık, 2023'te süt ve süt ürünü ihracatının 115 bin ton seviyesinde olmasını bekliyoruz." ifadesini kullandı.

2022'de dünya süt üretim tahmininin 935,9 milyon ton olduğunu aktaran Coşkun, dünya süt üretiminin yüzde 2,3'ünün Türkiye'de yapıldığını ve ülkenin inek sütü üretiminde dünyada 8'inci, AB ülkeleri içinde ise 3'üncü sırada olduğunu kaydetti.

Coşkun, FAO verilerine göre, dünyada kişi başına yıllık süt ve süt ürünleri tüketiminin ortalama 117,4 kilogram süt eşdeğeri olduğunu belirterek, şunları kaydetti: "TÜİK rakamlarına göre ülkemizin 2022 yılında kişi başına süt tüketimi yaklaşık 253 kilogram süt eşdeğeridir. Ulusal Süt Konseyi tarafından yapılan hesaplamalara göre, ülkemizde kişi başına yıllık 39,1 kilogram içme sütü, 19,6 kilogram peynir, 29 kilogram yoğurt, 10 kilogram ayran, 2,15 kilogram tereyağı tüketiliyor."

"Türkiye'de kişi başına et tüketimi yıllık 52-54 kilogram"

Coşkun, kırmızı et üretiminde 2022'de yaşanan yüzde 12,3'lük artışla 2,2 milyon ton seviyesine ulaşıldığını aktararak, Türkiye'nin dünya kırmızı et üretimindeki payının yüzde 1,6 olduğunu söyledi.

Yem, besi materyali canlı hayvan, akaryakıt, elektrik ve işçilik gibi girdilerdeki fiyat artışlarının 2023'te de sürmesinin üretim maliyetlerini artırdığını dile getiren Coşkun, Türkiye'de kişi başı yıllık kırmızı et tüketimini yaklaşık 25 kilogram olarak hesapladıklarını bildirdi. Coşkun, "Ülkemizde yıllık 5-6 kilogram balık ve 22-23 kilogram kanatlı eti tüketildiği göz önünde bulundurulduğunda, toplam kişi başı et tüketiminin yıllık 52-54 kilogram olduğunu söyleyebiliriz. Besi çiftliklerinin kapasitelerinin yaklaşık yüzde 35'inin dolu olduğu belirtiliyor. Bu kapsamda karkas et ve kesimlik hayvan ithalatı yerine besilik ithalatı yapılmaya devam edilmelidir." değerlendirmesinde bulundu.

Sektörün 2024 hedefleri

Kırmızı et, süt ve yem sektörlerinin Türkiye'de ve dünyada birbirinden ayrılamaz sektörler olduğunu vurgulayan Coşkun, 2024 yılı hedef ve beklentilerine ilişkin de şunları söyledi: "Her üç sektörün, hayvancılık ve hayvancılığa dayalı bitkisel üretimle birlikte değerlendirilmesi gerekir. İhtiyacımız, sektörün tüm girdi kaynaklarında uluslararası standartlarda kalite ve verimlilik odaklı üretim modellerinin geliştirilmesidir. Bu süreçte en önemli husus, ülkelerin gıda ham maddeleri üretiminde kendi kendilerine yeterli olmalarının ne kadar önemli olduğudur. Biz de süt ve et sektörlerinin sürdürülebilirliğinin sağlanması, yem üretimi ve maliyet yönetimi yapılması, desteklemelerin etkin yönetiminin sağlanması, ihracat desteklerinin geliştirilmesi ve sorunların çözülmesi, veri ve istatistiki değerlerin doğruluğunun sağlanması, üretici örgütlerinin düzenlenmesi ve güçlendirilmesi, tedarik zincirinde vade ve tahsilat sorunlarının çözülmesi, çiğ süt kalitesinin artırılması, çiğ sütün toplanmasında yaşanan sorunların giderilmesi, süt ve et sektöründe gıda güvenliğinin sağlanması, kayıt dışılıkla etkin mücadele edilmesi, süt ve et sektöründe bilgi

18.12.2023

kirliliğinin önlenmesi, perakende satışlarda inek ve dana eti ayrımının yapılması, su kaynaklarının korunması ve gıda israfının önlenmesi konusunda tedbirlerin artırılması, hayvancılık ve gıda sektöründe biyoteknolojinin kullanımının geliştirilmesi ve genç nüfusun temel protein kaynaklarına erişiminin artırılması konularında çalışmalarımızı sürdürüyoruz."

Kırmızı et üreticileri: Canlı hayvan ithalatı, fiyatları düşürmede etkili olmadı

Türkiye Kırmızı Et Üreticileri Merkez Birliği Başkanı Bülent Tunç, ithal edilen canlı hayvanların et fiyatlarının düşüşü yönünde piyasaya olumlu etkide bulunmadığını belirterek, "Getirilen canlı hayvanlar küçük işletmecilere de dengeli dağıtılsa fiyat dalgalanmalarının önüne geçilebilir." dedi.

Türkiye Kırmızı Et Üreticileri Merkez Birliği Başkanı Bülent Tunç, kırmızı et fiyatlarına ve büyükbaş hayvancılık sektörüne ilişkin değerlendirmede bulundu.

Bu yıl yurt dışından yaklaşık 800 bin canlı büyükbaş hayvan getirildiğini ifade eden Tunç, "İthal edilen canlı hayvanların küçük işletmelere bir faydası yok. Bu nedenle piyasaya olumlu etkisini göremiyoruz. Büyük işletmelerin ithalat izni var." diye konuştu.

Kırmızı et fiyatlarındaki fiyat artışlarına dikkati çeken Tunç, şu değerlendirmede bulundu: "Yapılan canlı hayvan ithalatına rağmen fiyatlar yükseldi. Kilogramı 120 liraya mal edilen ithal canlı hayvanlar, küçük işletmelere yaklaşık 200 liradan satılıyor. Büyük işletmeler hayvanları kendi iş yerlerinde değerlendiriyor. Kalan kısmı ise besiciye pahalı fiyattan satılıyor. Bu durum iç piyasada fiyatları artırıyor. Kısa süre önce 220 lira olan ortalama kilogram başına et kesim fiyatı 300 liralara gördü. Küçük

işletmecilerin elindeki hayvan sayısının artması lazım. Getirilen canlı hayvanlar küçük işletmecilere de dengeli dağıtılırsa fiyat dalgalanmalarının önüne geçilebilir."

"Hayvan işletmelerinin küçük çaplı olması lazım"

Küçük işletmelerin piyasada rekabetçi konuma gelmesi gerektiğini vurgulayan Tunç, ülkede sektörün de küçük işletmeleri düşünerek hareket etmesi gerektiğini dile getirdi.

Tunç, dünyada 20 bin baş hayvana sahip işletme bulunmadığına işaret ederek, şöyle konuştu: "Ülkemizde büyük işletmelerin hayvan sayısı giderek artıyor. Bu işletmeler hayvanı, hatta yemi bile dışarıdan getiriyor. Ayrıca bu işletmelere destek verildiğinde kamu kaynakları da yanlış kullanılmış oluyor. Büyük işletmeler ithal getirdikleri canlı hayvanlarla üretime katkı sağlamıyor. Ülkede hayvan işletmelerinin küçük çaplı olması ve bunun teşvik edilmesi lazım."

"Hayvan sayısı artarsa kırmızı ette fiyat dalgalanmaları yaşanmaz"

Tunç, hayvancılık sektörünün rekabet koşullarının de iyileştirilmesi gerektiğini bildirdi.

Sektörde hayvan sayısının artması için çalışıldığını vurgulayan Tunç, şunları kaydetti: "Sektöre sağlanan destekler üreticilerimize faydalı oluyor. Verilen destekleri de düşündüğümüzde sektörün büyümesi gerekiyor ancak özellikle hayvan sayısının artmaması büyük bir sorun. Hayvan sayısında kalıcı bir artış yaşandığında kırmızı et fiyatlarında da bu tarz dalgalanmalar yaşanmayacaktır."

555 milyon euro bütçeli IPARD-III yaygınlaşacak

Tarım ve Kırsal Kalkınmayı Destekleme Kurumu (TKDK) Başkanı Ahmet Antalyalı, AB Katkılı Kırsal Kalkınma Destekleri (IPARD-III) Programı'nın gelecek yıl ülke genelinde uygulanacağını belirterek, "Programın kesinleşmiş bütçesi yaklaşık 555 milyon euro, bunu artırmak için çalışıyoruz" dedi.

Tarım ve Kırsal Kalkınmayı Destekleme Kurumu (TKDK) Başkanı Ahmet Antalyalı, Türkiye'nin 2011'den bu yana Avrupa Birliği'nin (AB) aday ülkelere sağladığı Katılım Öncesi Yardım Aracı (IPA) kapsamında kırsal kalkınma bileşeni içerisindeki hibe nitelikli fonlardan faydalandığını söyledi.

AB Katkılı Kırsal Kalkınma Destekleri (IPARD) ile kırsal bölgelerde yapılacak yatırımlara, AB ve Türkiye'nin ortak finansmanı ile hibe desteği sağlandığına işaret eden Antalyalı, bu çerçevede 42 ilde 16 farklı sektörde yatırımcılarca hazırlanan projelere yüzde 50-70 destek verildiğini dile getirdi. Antalyalı, Türkiye'nin, IPARD-I Programı'nda 2017'de yüzde 99,4 bütçe kullanım oranıyla tüm IPA bileşenleri arasında en yüksek fon kullanımı sağlandığına işaret ederek, IPARDII'de ise sürenin dolmamasına rağmen yüzde 94 kullanım oranına ulaşıldığını bildirdi.

Oluşturulan istihdam 100 bine yaklaştı

Gelecek yıl ise IPARD-III Programı'nın başlayacağını belirten Antalyalı, şu ifadeleri kullandı: "Program, ülke genelinde tüm illerde uygulanacak. Programın kesinleşmiş bütçesi yaklaşık 555 milyon euro, bunu artırmak için çalışıyoruz. Programa tahsis

edilen bütçeyi artırma konusunda çeşitli uluslararası kuruluşlar ile temaslarımız devam ediyor. Programın 81 ilimizde uygulanabilmesi için gerekli hazırlıklar tamamlandı. 39 il mesafe, ulaşım kolaylığı ve iş yükü gibi hususlar dikkate alınarak mevcutta uygulanan 42 ilimiz ile eşleştirildi. Yeni açılacak illere ait idari ve proje kontrol süreçleri, bağlı olunan il koordinatörlüklerimiz tarafından yürütülecek."

Antalyalı, kırsal kalkınma desteklerinin yatırımlar üzerinden planlandığını dile getirerek, hibe desteği verdikleri yatırım projeleriyle ülkenin ekonomisine hem yaratılan istihdam hem de katma değerli ürün üretimi noktasında ciddi katkılar sağladıklarını belirtti. Şimdiye kadar destekledikleri projelerde oluşturulan istihdamın 100 bine yaklaştığına dikkati çeken Antalyalı, "Yatırımlarımız bireysel yatırım olmanın ötesine geçerek pek çok sektöre de katkı sağlamaktadır. Bu yatırımların ülke ekonomisine çarpan etkisi de çok önemlidir. Türkiye, dinamik insan kaynağı, proje hazırlama ve uygulama kapasitesiyle 81 ilde yapacağı çalışmalarla hem iç pazarına hem de Avrupa ülkeleri piyasasına gıda arzı konusunda önemli katkılar sağlayacaktır." değerlendirmesinde bulundu.

7 yıl uygulanacak ve kapsamı genişleyecek

Ahmet Antalyalı, 7 yıl boyunca uygulanacak IPARD-III programı için ilk çağrı ilanının hazırlıklarını planladıklarını belirterek, şunları kaydetti: "IPARD-III Programı kapsamında, önceki programlarda desteklediğimiz alanlara ilaveten birçok yeni sektörü de portföyümüze dahil edeceğiz. Program kapsamında belediyelerimiz ve özel idarelerimizin de faydalanıcısı olacakları kırsal altyapı yatırımlarına destek verilecek. Bu bağlamda, belediyelerimiz ve özel idarelerimizin faydalanıcısı olacakları kırsal altyapı yatırımları, hayvancılık yatırımlarında yem bitkileri üretiminin desteklenmesi, alternatif gübre kaynağı olarak solucan gübresi üretimi, tamir ve bakım istasyonları ile organik tarım ve tuzlu sularda su ürünlerinin üretimi gibi birçok yeni başlıkta destek vereceğiz."

“Faizler yüksek kalacak, farklı enstrümanla destek gerekli”

İstanbul Ticaret Odası Başkanı Şekib Avdagiç, faiz oranlarının 2024'ün ikinci yarısına kadar yüksek seyrini korumasını beklediklerini belirterek, "Artan finansman maliyetleri de dikkate alındığında 2024'ün ilk yarısı itibarıyla reel sektörün farklı enstrümanlarla desteklenmesi önemli ve gerekli" dedi.

İstanbul Ticaret Odası (İTO) Başkanı Şekib Avdagiç, 2023 değerlendirmeleri ve 2024 öngörülerine ilişkin açıklamalarda bulundu. Avdagiç, , Türkiye ekonomisinin büyüklüğü dolar cinsinden yıllıklandırılmış veriyle 1 trilyon 76 milyar dolar olarak hesaplanırken, kişi başına gelirin de 12 bin 449 dolar olarak tahmin edildiğini söyledi.

Üçüncü çeyrekte kaydedilen yüzde 6'ya yakın büyümenin benzer ülkelerle kıyaslandığında önemli bir artışa ve potansiyele işaret ettiğine dikkati çeken Avdagiç, "Tüketimin büyümeye katkısında ortaya çıkan belirgin yavaşlamayı ise yeni programın hedefleriyle uyumun ve ekonomide dengelenmenin işareti olarak yorumluyoruz. Sanayinin yeniden pozitif katkıya dönmesi ile yatırımların büyümeye katkısının yeniden artış göstermesi de olumlu gelişme olarak öne çıkıyor" diye konuştu.

“Politikalar denge içinde gitmeli”

Büyümeden daha önemli olanın, büyüme ile elde edilen kalkınma olduğunu vurgulayan Avdagiç, dolayısıyla ekonomi politikalarının da kalkınmayı esas alan temellere ve önceliklere göre şekillendirilmesini önemsediklerini belirtti. Şekib

Avdagiç, gelecek yıl, bir yandan enflasyonla mücadele ederken bir yandan da üretimin, istihdamın ve ihracatın önceliklendirildiği politikaların bir denge içinde götürülmesini önemsediklerini ve gerekli gördüklerini ifade etti. Verilerin işsizlik oranının düşüşe geçtiğini gösterdiğini aktaran Avdagiç, "Bunu önemsiyoruz ama bu bizim ekonomimizin daha fazla istihdam oluşturma ihtiyacını ortadan kaldırmıyor.

Bunun için de çaba göstermeyi sürdürmeliyiz. Gerek iç gerekse dış talepteki olumsuz görünüme rağmen sanayi üretimimiz ılımlı pozitif seyir izliyor. Bunu sevindirici bir gelişme olarak görüyoruz" dedi. Avdagiç, ekonomi yönetiminden 2024 beklentilerine ilişkin, "Türkiye ekonomisi, yüksek enflasyonla mücadeleyi önceleyen bir dengelenme sürecinde. Bu dönemde, bir yandan enflasyonu kalıcı olarak tek haneye çekmeye çalışıyoruz diğer yandan da ekonomik aktivitenin devam etmesi yönünde politikalar izliyoruz. Dolayısıyla faiz oranlarının 2024'ün ikinci yarısına kadar yüksek seyrini korumasını bekliyoruz" diye konuştu.

“Dünyada büyüme sancıları yaşanacak”

Küresel ekonomideki daralma beklentileri çerçevesinde dış talebin de bir süre daha zayıf seyredeceğine işaret eden Avdagiç, 2024 yılına küresel ekonomide ağırlıklı "büyüme sancılarının" damga vurmasının beklendiğini kaydetti. Fitch Ratings'in son küresel ekonomik görünüm raporunda, 2023 için beklenen yüzde 2,9'luk büyümenin, 2024'te yüzde 2,1'e gerileyeceği tahmininde bulunduğunu aktaran Avdagiç, "Bu noktada hepimize büyük görevler düşüyor. Artan finansman maliyetleri de dikkate alındığında 2024'ün ilk yarısı itibarıyla reel sektörün farklı enstrümanlarla desteklenmesini önemli ve gerekli buluyoruz. Yeni dış pazarlar bulmasını ve mevcut pazarların genişletilmesini sağlayacak teşvik ve desteklerle reel sektörümüz bu süreci de başarıyla geride bırakacaktır" değerlendirmesinde bulundu.

Ekonomide iki avantaj var

Şekib Avdagiç, Türkiye ekonomisinin iki avantajı bulunduğunu söyledi. Avdagiç, şöyle devam etti: "Birincisi, hepimiz, kamu, özel sektör ve halkımız şunda mutabıkız; ekonomimizin bugün itibarıyla karşı karşıya bulunduğu öncelikli sorun enflasyonla mücadele ile fiyat ve finansal istikrarın tesisini sağlamak. Bunun tüm kesimlerin ortak görüşü olması çok önemli. Bizi başarıya ulaştıracak, başlangıç noktası burası. İkincisi, yine ifade etmem gerekir ki ekonomi yönetiminin, açıklanan program dahilinde ortaya koyduğu hedefler ve öngörülebilirliğe yönelik adımlar özel kesimin de tam desteğine sahip. Bu da bizim ikinci avantajımız." Avdagiç, yeni ekonomi yönetiminin en büyük avantajının iş dünyasıyla kurduğu iletişim olacağını dile getirdi.

Asgari ücret maratonunda ikinci randevu bugün

Asgari Ücret Tespit Komisyonu'nun yeni yılda geçerli olacak asgari ücret rakamını belirleme çalışmaları kapsamında bugün yapılacak ikinci toplantısında ekonomik veri ve raporlar görüşülecek.

Doğrudan 7 milyon çalışanı, dolaylı olarak ise tüm vatandaşları ilgilendiren yeni asgari ücreti belirleme çalışmalarında süreç devam ediyor. Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığının ev sahipliğinde, 11 Aralık'ta ilk toplantısını gerçekleştiren Asgari Ücret Tespit Komisyonu, ikinci toplantısını bugün yapacak. Pazarlık çerçevesinin belirlenmesi açısından önem taşıyan bu toplantıda, temel ekonomik veriler masaya yatırılacak.

Ekonomik veriler ele alınacak

Toplantıda, Hazine ve Maliye ile Ticaret bakanlıkları ve Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) temsilcilerinin ekonomik veri ve raporları komisyonla paylaşması bekleniyor. Henüz rakam telaffuz etmeyen işçi ve işveren tarafı, sunulacak söz konusu ekonomik veri ve raporların ardından pazarlığa başlayacak.

İlk kez 4 işçinin birden yer aldığı ilk toplantının açılış konuşmasını yapan Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı Vedat Işıkhan, hükümet olarak hakem rolü üstlenerek, işçi ve işverenlerin mutabakatıyla yeni asgari ücret rakamını tespit etmeyi hedeflediklerini bildirdi. Asgari ücret, bir işçi için aylık brüt 13 bin 414 lira 50 kuruş, vergiler ve kesintiler düştüğünde net 11 bin 402 lira 32 kuruş olarak uygulanıyor. Asgari ücretin işverene toplam maliyeti, bir işçi için 15 bin 762 lira 4 kuruş. Bunun 13 bin 414 lira 50

kuruşunu brüt asgari ücret, 2 bin 79 lira 25 kuruşunu sosyal güvenlik primi, 268 lira 29 kuruşunu işveren işsizlik sigorta primi oluşturuyor.

Genel kanı %40 ve üzeri artırılması yönünde

Yenibiriş'in çalışanlar ve İK yöneticilerinden oluşan 1.000 kişi üzerinde gerçekleştirdiği beklenti anketi önemli sonuçları ortaya çıkardı. İş dünyası için ayna niteliği taşıyan ankete göre; katılanların yüzde 86'sı asgari ücrete yüzde 40 ve üzerine oranında bir zam beklentisi içerisinde olduğunu belirtti. Ankete katılanların yüzde 59'u kendi maaşına zam oranını yüzde 45 olarak beklerken, yüzde 4'lük kesim ise bu oranın yüzde 25'te kalacağı düşüncesinde olduğunu altını çizdi. Ankete katılan İK yöneticilerinin yüzde 85'i ise öngörülen yüzde 45'lik zam oranında hemfikir. Yenibiriş Yönetici Ortağı Uğur Karaboğa, "Yetkinliği yüksek, deneyimli mavi yaka çalışanlarını kaybetmek istemeyen firmaların bu pozisyonlar için değerlendirmelerini ortalamanın dışında tutacağını ön görüyoruz" diye konuştu.

Vergi tahsilatında tarihi rekor

Temmuz ayında çıkarılan ek bütçe kapsamında salınan yeni vergiler ve gidilen vergi artırımları, beş aylık uygulama döneminde devletin gelirlerinde beklenenin de üzerinde bir artış sağladı.

Bütçe fazlası verilen kasım ayında tarihteki en yüksek aylık vergi tahsilatına ulaşılrken, yeni vergilerin geçerli olduğu temmuz-kasım döneminde aylık ortalama tahsilat, ilk yarıdakini neredeyse ikiye katladı. Tüketicilerin vergi yükünün daha çok artması ile vergi daha fazla tabana yayılmış oldu.

Vergi tahsilatı kasımda 668,5 milyar lira ile en yüksek aylık düzeyi gördü.

İlk yarıda 1,6 trilyon lira olan toplam vergi geliri, ek bütçe ile gelen yeni vergilerin geçerli olduğu izleyen beş ayda 2,5 trilyona ulaştı.

Ocak-haziran döneminde 267,1 milyar TL olan aylık ortalama tahsilat, temmuz-kasım döneminde 491,5 milyara çıktı.

1,1 trilyonluk artırım karşılık buldu

2023 mali yılı merkezi yönetim bütçesinde toplam vergi geliri hedefi, 3 trilyon 199,5 milyar lira olarak hedeflenmiş ve ocak-haziran dönemindeki vergi tahsilatı, geçen yılın aynı dönemine göre yüzde 55 artarak 1 trilyon 602,1 milyar lira ile yıllık hedefle uyumlu gerçekleşmişti.

Deprem giderleri ve seçim dolayısıyla artan kamu harcama gereksinimi dolayısıyla temmuzda çıkarılan ek bütçe ile birçok vergide artırıma ve ek vergiler koyma yoluna gidilerek, başlangıçta hedeflenenin üzerine 1 trilyon 71,2 milyar liralık daha vergi tahsilatı öngörülmüş, bu revizyonla yıllık tahsilat hedefi 4 trilyon 270,7 milyar liraya çıkmıştı.

Tahsilat ikiye katlandı

Vergi tahsilatında ilk yarıdaki yüzde 55'lik artışa karşılık, yeni vergilerin geçerli olduğu temmuz-kasım döneminde ise tahsilat, geçen yılın ayın dönemine göre yüzde 121,8

Vergi Gelirlerinin Dağılımı (Ocak-Kasım; Milyon TL)					
	2022	2023	Değ. (%)	Pay (%)	
				2022	2023
DOĞRUDAN	838,8	1.448,6	72,7	39,2	35,7
Gelir Vergisi	314,6	611,7	94,5	14,7	15,1
Kurumlar Vergisi	498,7	766,7	53,7	23,3	18,9
Mülkiyetten Alınan V.	25,5	70,2	175,2	1,2	1,7
-Veraset ve İntikal	2,6	3,8	49,3	0,1	0,1
-MTV	22,9	39,2	71,3	1,1	1,0
-Ek MTV	0,0	27,0	-	0,0	0,7
-Değerli Konut	0,04	0,07	82,5	0,0	0,0
DOLAYLI	1.296,2	2.601,6	100,7	60,5	64,1
Dahilde Alınan KDV	160,1	456,6	185,2	7,5	11,2
Özel Tüketim Vergisi	367,3	811,5	120,9	17,1	20,0
- Akaryakıt, Doğalgaz	70,0	150,2	114,5	3,3	3,7
- Motorlu Taşıtlar	138,3	379,8	174,6	6,5	9,4
-Alkollü İçkiler	39,1	62,7	60,3	1,8	1,5
-Tütün Mamulleri	92,6	157,6	70,2	4,3	3,9
-Kolalı Gazozlar	3,8	7,8	103,4	0,2	0,2
-Dayanıklı Tük. vd.	23,4	53,4	128,4	1,1	1,3
BSMV	52,1	115,6	121,9	2,4	2,8
Şans Oyunları Vergisi	9,2	24,3	164,6	0,4	0,6
Özel İletişim Vergisi	8,4	14,8	75,4	0,4	0,4
Dijital Hizmet Vergisi	4,8	9,0	89,0	0,2	0,2
Konaklama Vergisi	0,0	6,4	-	0,0	0,2
Dış Ticaretten Al. V.	593,3	978,3	64,9	27,7	24,1
-Gümrük Vergileri	68,5	127,4	86,0	3,2	3,1
-İthalde Alınan KDV	522,5	848,0	62,3	24,4	20,9
-Diğer Dış Tic. Gel.	2,3	2,9	24,6	0,1	0,1
Damga Vergisi	37,1	73,7	98,6	1,7	1,8
Harçlar	64,0	111,3	74,0	3,0	2,7
BYS D. VERGİLER	6,7	9,8	45,5	0,3	0,2
TOP. VERGİ GELİRİ	2.141,8	4.060,0	89,6	100,0	100,0

oranındaki 1 trilyon 349,6 milyar liralık bir artışla 2 trilyon 457,6 milyar liraya ulaştı. İlk yarıda 267,1 milyar lira olan aylık ortalama vergi geliri, temmuz-kasım döneminde (beş ay) 491,5 milyar lira ile bunu neredeyse ikiye katladı. Özellikle kasım ayında 668,5 milyar lira ile bütçe tarihindeki en yüksek aylık vergi tahsilatına ulaşıldı. Aylık bazda elde edilen bütçe fazlasında geçen yılın aynı ayına göre kaydedilen 356,5 milyar liralık tahsilat artışı etkili oldu.

Üçte ikisi tüketimden

Temmuz-kasım dönemindeki tahsilatın 877,1 milyarını gelir, kar ve mülkiyet üzerinden alınan doğrudan vergiler, 1 trilyon 579,3 milyarını ise ÖTV, KDV gibi tüketimden alınan dolaylı vergiler oluşturdu. Yeni vergilerin geçerli olduğu bu dönemde geçen yılın aynı dönemine göre kaydedilen tahsilat artışının 453,9 milyarını doğrudan

vergilerden, 896,8 milyarını ise dolaylı vergilerden elde edildi. Anılan dönemlere göre doğrudan vergiler yüzde 107,3, dolaylı vergiler ise yüzde 131,4 arttı. İlk yarıda yüzde 63,8 olan dolaylı vergi oranı, son beş ayda yüzde 64,3'e yükseldi. Söz konusu oran 2022'nin temmuz-kasım döneminde ise yüzde 61,6 düzeyindeydi. Buna göre

tüketimden alınan vergilerin toplam pastadaki payı daha da arttı; vergi daha fazla “taban”a yayıldı.

11 aylık tahsilat 4,1 trilyon

Yılın ikinci yarısında sağlanan hızlı artışla ilk on bir ay itibarıyla toplam vergi tahsilatı, geçen yılın aynı dönemine göre yüzde 89,6’lık bir artışla 4 trilyon 60 milyar liraya ulaştı. Geçen yıl ocak-kasım döneminde 194 milyar, yılın tümünde ise 196,1 milyar lira olan aylık ortalama vergi tahsilatı, bu yıl ilk on bir ay itibarıyla 369,1 milyar lira düzeyinde oluştu. Böylece ek bütçe kapsamındaki revizyonla 4 trilyon 270,7 milyara çıkarılan yıllık vergi geliri hedefinde kasım sonu itibarıyla yüzde 95,1’lik bir gerçekleşme oranına ulaşıldı. Revize yıllık hedefe göre gerçekleşme oranı doğrudan vergilerde yüzde 93,2, dolaylı vergilerde ise yüzde 96,3 oldu. Yıllık hedefin tutması için aralıkta 210,8 milyar liralık bir tahsilat yetiyor. Aralık ayı vergi gelirinde bunun üzerindeki her tutar, revize hedefin de aşılması anlamına geliyor.

Vergide Hedef ve Gerçekleşme (Milyar TL)							
	2023 Hedefi	Ocak-Haz. Tahsilat	Ek Bütçe	Revize Yıllık H.	Tem.-Ekim Tahsilat	Ocak-Kasım Tahsilat	On bir aylık Gerç., %
TOPLAM VERGİ	3.199,5	1.602,3	1.071,2	4.270,7	2.457,6	4.060,0	95,1
Doğrudan Vergiler	1.156,8	571,5	397,9	1.554,7	877,1	1.448,6	93,2
Dolaylı Vergiler	2.041,7	1.022,2	658,7	2.700,4	1.579,3	2.601,5	96,3
BYS Diğer V.	1,0	8,6	14,6	15,6	1,2	9,8	62,8
Dolaylı Vergi Oranı (%)	63,8	63,8	61,5	63,2	64,3	64,1	101,4
Aylık ortalama tahsilat	266,6	267,1	89,3	355,9	491,5	369,1	103,7

Ek MTV’den 27 milyar

Ocak-kasım dönemindeki tahsilatın 1 trilyon 448,6 milyar lirasını ise doğrudan vergiler oluşturdu. On bir aylık dönemlere göre dolaylı vergilerdeki yüzde 100’ü aşan artışa karşılık, doğrudan vergilerdeki artış yüzde 72,7 oldu. Doğrudan vergiler kapsamında tahsilat gelir vergisinde yüzde 94,5 artışla 611,7 milyar, kurumlar vergisinde yüzde 53,7 artışla 766,7 milyar lira oldu. Doğrudan vergi niteliğindeki mülkiyetten alınan vergiler ise yüzde 175,2 artışla 70,2 milyar liraya çıktı. Bu kapsamda motorlu taşıtlar vergisi tahsilatı yüzde 71,3 artışla 39,2 milyar, veraset ve intikal vergisi tahsilatı da yüzde 49,3 artışla 3,8 milyar lira olurken, ek bütçe kapsamında 7456 sayılı yasa ile getirilen “Ek Motorlu Taşıtlar Vergisi”ndeki 27 milyar liralık tahsilat, mülkiyetten alınan vergi tahsilatını arazi olarak yüksek oranda büyüttü.

Yarıdan fazlası KDV ve ÖTV

İlk on bir aydaki vergi gelirinin yarısından fazlası dahilde ve ithalde alınan katma değer vergisi (KDV) ile birçok üründe alınan özel tüketim vergisinden (ÖTV) geldi. Ocak-kasım döneminde dahilde KDV tahsilatı geçen yılın eş dönemine göre yüzde 185,2 artışla 456,6 milyar, ithal ürünlere ödenen KDV de yüzde 62,3 artışla 848 milyar liraya ulaştı. Akaryakıt ve doğalgaz, sıfır motorlu taşıt satışları, alkollü içkiler, tütün ve tütün ürünleri, kolalı gazozlar, dayanıklı tüketim malları ve diğer ürünlerin satışından elde edilen ÖTV geliri de yüzde 120,9 artışla 811,5 milyar liraya ulaştı. Bu üç kalemdeki tahsilat, toplam vergi gelirinin yüzde 52,1'ini oluşturdu.

Dolaylıdan toplam 2,6 trilyon lira

Gümrük vergisi ve dış ticaretten alınan diğer vergilerden 130,3 milyar, banka ve sigorta muameleleri vergilerinden 115,6 milyar, çeşitli harçlardan 111,3 milyar, damga vergisinden 73,7 milyar, şans oyunları vergisinden 24,3 milyar, özel iletişim vergisinden 14,8 milyar, dijital hizmet vergisinden 9 milyar ve konaklama vergisinden 6,4 milyar liralık tahsilatla birlikte toplam dolaylı vergi tahsilatı yüzde 100,7 artışla 2 trilyon 601,6 milyar liraya ulaştı. Dolaylı vergilerin geçen yıl ocak-kasım döneminde yüzde 60,5 olan pastadaki payı, bu yıl aynı dönemde yüzde 64,1'e çıktı.

Konut fiyatlarında ağır tablo: Türkiye 'yine' zirvede

Türkiye genelinde satılık ve kiralık konut fiyatları özellikle son yıllarda uçuşa geçti. Barınma sorunu her geçen gün artarken Türkiye'de artan konut fiyatları dünya ülkelerini geride bıraktı. OECD verilerine göre, Türkiye konut fiyatlarının en fazla arttığı ülke konumunda.

Türkiye'de son yıllarda kendini gösteren emlak sektöründeki sıkıntılarının en büyük sebebi fahiş bir şekilde artış gösteren konut fiyatları oldu. Ekonomik Kalkınma ve İş Birliği Örgütü'ne (OECD) üye ülkelerin konut fiyatlarında yıllık artış oranları belli oldu.

45 ülkenin bulunduğu raporda Türkiye, Konut Fiyat Endeksi'ndeki (KFE) artışta zirvede yer aldı. OECD verilerine göre, Konut Fiyat Endeksi Türkiye'de 505 seviyesinde gerçekleşti.

Türkiye'yi, Konut Fiyat Endeksi raporunda; 174 puanla Macaristan, 170 puanla Litvanya, 167 puanla Slovenya ve 162 seviyesinden Polonya takip etti.

YILLIK BAZDA YÜZDE 89 ARTTI

Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası tarafından açıklanan Eylül 2023 dönemine ilişkin Konut Fiyat Endeksi ise verileri eylülde bir önceki aya göre yüzde 4,3 artarak 1088,1 seviyesinde gerçekleşti.

18.12.2023

KFE, eylülde yıllık bazda yüzde 89,2 artarken, bu dönemde reel yükseliş yüzde 17,8 oldu.

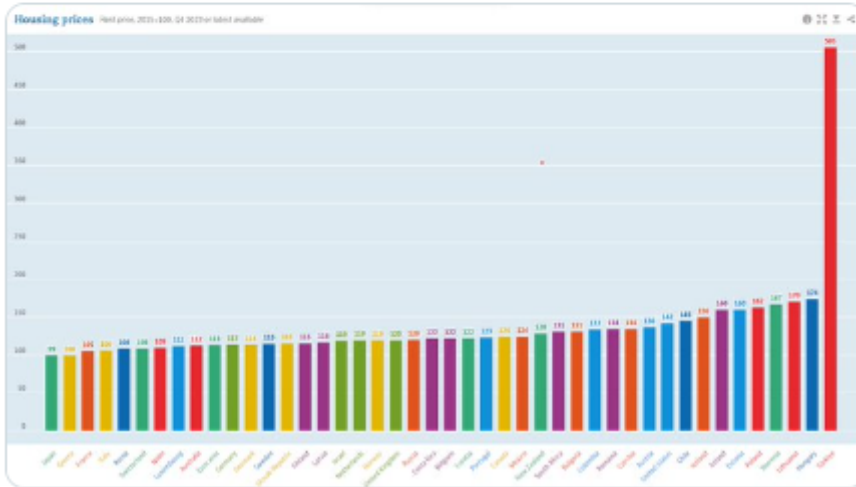
Üç büyük il için KFE değişimine bakıldığında, eylülde bir önceki aya göre İstanbul, Ankara ve İzmir'de sırasıyla yüzde 4,1, 5,5 ve 2,9'luk artış görüldü.

Housing Rent Price Index

Türkiye	🇹🇷	505
Hungary	🇭🇺	174
Lithuania	🇱🇹	170
Slovenia	🇸🇮	167
Poland	🇵🇱	162
Estonia	🇪🇪	160
Iceland	🇮🇸	150
Chile	🇨🇱	145
USA	🇺🇸	142
Colombia	🇨🇴	133
Mexico	🇲🇽	124
UK	🇬🇧	120
Germany	🇩🇪	113
Korea	🇰🇷	108
France	🇫🇷	105
Greece	🇬🇷	100
Japan	🇯🇵	99

@OECD

Böyle bir faize rağmen dövize geçmek saçma mı, deneyim mi?

Alaattin AKTAŞ

18 Aralık 2023 Pazartesi

Merkez Bankası Başkanı Gaye Erkan Hürriyet'e yaptığı açıklamada magazin boyutu öne çıkarılan, zaten çıkarılması adeta istenen bir dizi görüş dile getirdi. Ama satır aralarında Türkiye gerçeklerinden ne yazık ki biraz uzak kalındığını ortaya koyan ifadeler de vardı.

Aslında yıllar boyunca ABD'de finans kesiminde görev almış ve hiçbir FED başkanından benzer açıklamalar duymamış bir isim böyle bir röportaja neden sıcak baktı, onu da anlamak zor. Ama takdir, tabii ki kendilerinin!

“Matematiksel saçmalık!”

Gaye Erkan röportajda döviz dönüşümlü KKM ile ilgili olarak şunları söyledi:

“Vadesi dolan döviz cinsinden KKM'nin yüzde 75-80'i yenileniyor. Yüzde 15 üzeri TL'ye geçiyor. Yüzde 5'lik kesim hala anlayamadığım sebeplerden dolayı dövize gidiyor.”

Buraya kadar normal, teknik bir bilgi, KKM'deki azalmanın oranları. Ama “Yüzde 5'lik kesim hala anlayamadığım sebeplerden dolayı dövize gidiyor” cümlesini izleyen bir cümle var ki, insan hayretler içinde kalıyor:

“Çünkü böyle bir faize rağmen dövize geçilmesi matematiksel olarak saçma!”

Kurt kışı atlatır da...

Güzel bir atasözümüz var:

“Kurt kışı atlatır da yediği ayazı unutmaz.”

Sakın “matematiksel olarak saçma” bulunanı tercih edenler geçmişte fena halde ayaz yiyenler olmasın!

Ya da sakın “matematiksel olarak saçma” bulunan yola girenler Türkiye gerçeklerine çok daha vakıf olanlar; Türkiye’de ekonomi yönetimlerinin, bu çerçevede Merkez Bankası başkanlarının bir gecede değiştiğini ve buna bağlı olarak ekonomi politikalarının bir gecede altüst edildiğini gözleyen deneyimli kişiler ve kurumlar olmasın!

Geçtik bütün bunları, bu tercihte bulunanlar örtülü biçimde başta hükümete ve ekonomi yönetimine “Size güvenmiyoruz” demiş olmuyor mu?

Başta “matematiksel” ifadesi eklenmek suretiyle “saçma” yaklaşımı yumuşatılmak isteniyor ama yine de bir Merkez Bankası Başkanı döviz tercih edenler için böyle mi söylemeliydi, yoksa “O yüzde 5 şu durumda bile acaba niye döviz tercih ediyor” diye kafa mı yormalıydı?

Bu faiz döviz artmadığı sürece iyi ama ya döviz artarsa?

Gaye Erkan’ın “böyle bir faize rağmen” derken kastettiği faiz aylık net yüzde 4’e ulaştı.

Merkez Bankası’nın tüm bankalar ortalamasına işaret eden verilerine göre üç aya kadar vadeli mevduatın faizi 8 Aralık itibarıyla yüzde 50.49 düzeyine çıktı. Bu faizi 32 gün vadeli mevduatın faizi olarak düşünmek mümkün.

Yüzde 50.49’dan yüzde 5 stopaj düşüldükten sonra kalan net tutar yaklaşık yüzde 48.

Vade 32 gün olduğu için 48’i tam 12’ye bölmek pek doğru sayılmazsa da bir fi kir vermesi açısından öyle yapalım; aylık net faiz yüzde 4 olsun.

Şunu da vurgulayalım; yüzde 50.49 tüm bankaların ortalamasını gösteriyor. Dolayısıyla bu oranın altında da faiz uygulanıyor, üstünde de. Bu faizin bir yıl boyunca değişmeyeceğini varsaysak yıllık bileşik oran yüzde 60 ediyor.

Bu oranı geride kalan enflasyonla kıyaslamak doğru değil. Şimdi tutup “Bu yıl sonu enflasyon tahmini yüzde 65, oysa faiz yüzde 60, reel kayıp var” demek doğru bir yaklaşım olmaz.

Yüzde 60 faizin verileceği dönemdeki enflasyonun ne olabileceğine odaklanmak gerekiyor. 2024 sonu enflasyon tahmini her ne kadar yüzde 36 ise de bu düzeyde kalınmasının neredeyse olanaksız olduğu ortada. Kuşkusuz seçimden sonraki ekonomi politikası çok belirleyici olacaktır ama 2024 enflasyonu için çok kaba bir tahminle yüzde 45 dolayında, hatta yüzde 50’yi zorlayan bir oran dile getirilebilir.

Bu durumda yüzde 60 nominal faiz, yüzde 50 enflasyonla yüzde 6 düzeyinde reel getiri sağlayacak demektir.

Döviz tercih edildiğinde belki bu düzeyde bir getiri bile olmayacaktır ama ya olursa? Hatta ya çok daha fazla bir getiri olursa?

Türkiye’de vatandaş bunu kaç kez yaşadı, en olmayacak denilen zamanda, “Dövizle oynayanın eli yanar” denilen zamanda oynamayanın eli yandı, vatandaş bunu yaşadı, gördü.

Bunun deneyimine sahip vatandaş işte bu yüzden “matematiksel saçmalığı” tercih ediyor ya...

Döviz hesaplarında azalma yok

Merkez Bankası Başkanı Erkan’ın açıklamalarından öğreniyoruz ki döviz dönüşümlü KKM’de vadesi dolan hesapların yüzde 75-80’i yenileniyor.

Zaten hep vurguladık, bu hesap sahipleri eskiden beri döviz tasarruf etmeye alışmış insanlar ve bunları dövizden vazgeçirmek hiç kolay olmayacak.

Bir de KKM dışında doğrudan döviz tevdiat hesabında tutulan döviz var.

Faiz artıyor ve görünürde cazip hale geliyor ama bu durum döviz tevdiat hesaplarında bir azalma sonucu doğurmuyor.

Yine Merkez Bankası verileri... Mevduat ve katılım bankaları toplamında yeni ekonomi yönetiminin işbaşında olduğu son altı buçuk aya yakın dönemde döviz hesapları nasıl mı seyretilmiş...

- Yurt içinde yerleşik gerçek kişilerin bu altı buçuk aydaki döviz hesaplarının haftalık ortalaması 103.2 milyar dolar. 8 Aralık’taki düzey 100.6 milyar dolar. Gerçek kişilerin hesabı biraz azalmış.

- Tüzel kişilerin hesabındaki altı buçuk ayın haftalık ortalaması 70.9 milyar dolar. 8 Aralık’taki düzey 74.8 milyar dolar. Tüzel kişilerin hesabında artış var.

- Toplamda ise ortalama 174 milyar dolar, 8 Aralık’taki düzey 175.3 milyar dolar.

Toplam döviz tevdiat hesabı 8 Aralık itibarıyla yurt dışında yerleşiklerin hesabı ve diğer kalemlerle birlikte 207.7 milyar dolar düzeyinde.

Bu yazıda ne faiz önerisi var, ne döviz!

Şimdi bu yazdıklarımdan çeşitli anlamlar ve dolaylı bir yatırım önerisi sonucu çıkarmak isteyenler olabilir.

18.12.2023

Merkez Bankası Başkanı Gaye Erkan'ın bu faize rağmen dövizin tercih edilmesini "matematiksel saçmalık" olarak nitelemesini yanlış buluyor olmam, bu görüşün yanlış olduğu anlamına gelmez. Belki de Gaye Erkan doğru söylüyordur, bilemem.

Ama en azından ben, bu faizle TL mevduatın tercih edilmesi gerektiğini de söyleyemem, dövizde kalınması ya da başka bir yatırım aracının tercih edilmesi gerektiğini de.

Hiç kimseye herhangi bir yatırım aracını seçme konusunda telkinde bulunma yetkisini ve hakkını kendimde görmem.

Çünkü ben yatırım danışmanı değilim...

Markette çalışan mühendis sayısı, sanayiden fazlaysa...

Ferit Barış PARLAK

18 Aralık 2023 Pazartesi

Ankara Yıldız'da zincir marketlerden biri... Cem ile Mustafa, unlu mamuller bölümünün vardiyalı çalışanları... Biri makine mühendisi... Diğeri eğitim fakültesi mezunu...

Her karşılaştığımızda aynı soru... (**Üniversite mezunu oldukları için, meraklılar!**)
Sorma sırası Cem'deydi dün sabah: "Asgari ücret ne kadar olur?"

Gençlerin somut adımlar atarak, "Şu ürünü geliştirdim." "Öğrencimin şu konuda yeteneği vardı; O'nu da şu imkânlarla, bu alana yönlendirdim" "Yabancıyla rekabet için şunu yaptım" "Şunu uygulayarak maliyetleri düşürdüm" gibi cümleler kurabilmesi için kurulan üniversitelerden mezun olan milyonların merakı bu! Araştırma, ürün/fikir/yetenek geliştirme, üretim, verimlilik, tasarruf olmalıyken...

Merak edip sordum, market çalışanlarının eğitim durumunu...

Sonuç mu?

3 mühendis... (makine, ziraat, inşaat) 3 öğretmen... (matematik, kimya, coğrafya)

2 İİBF...

2 emekli...

VELHASIL

Beşeri sermayenin ‘değerlendirilemediği’, ‘verimsiz’ olduğu bir yapıda:

Finansal sermayen olsa ne olur, olmasa ne olur?

Merkez Bankası faiz artırsa ne olur, düşürse ne olur? Yabancı sermaye akışı hızlansa ne olur, yavaşlasa ne olur?

Asgari ücret 1 birim olsa ne olur, 5 birim olsa ne olur?

‘Finansal sermaye’...

Dünyada ihtiyaç olan/olacak ürünü/hizmeti/fikri geliştirip/üretip kâr ederek pazarlayan beşeri sermayen çoğunluktaysa, kalkınmaya/refaha aracılık edebilir...

Tersi durumda ise... **Hormonlu büyümenin kısır döngüsünde**, “Asgari ücret ne kadar olur?” gibi sorularla **hayat tüketilir...**

Abdulkadir Selvi

PKK, CHP'den batıda belediye başkanlığı istiyor

Yerel seçimler ilginç bir şekilde İstanbul seçimine dönüşüyor. İttifaklar, İstanbul Büyükşehir Belediye Başkanlığı etrafında kuruluyor.

İYİ Parti desteğini kaybeden Ekrem İmamoğlu, PKK'nın siyasi uzantısı olan DEM'le anlaşıyor. İmamoğlu'nun bir eli de TİP'in üzerinde.

DEM partisi hafta sonu Ekrem İmamoğlu'nun elini rahatlatacak bir karar aldı. Parti Meclisi'nden, "Türkiye'nin batısında ortak mücadeleyi verecek, kent uzlaşısı zeminini oluşturmayı öncelikli görev olarak görüyoruz" kararı çıktı.

KANDİL'İN STRATEJİSİ

Kandil, Cumhurbaşkanlığı seçiminde tüm stratejisini Erdoğan'ı tasfiye üzerine kurmuştu. Ümit Özdağ'la yapılan gizli protokole rağmen Kandil Kılıçdaroğlu'na desteğini sürdürdü. Başarılı olamadı. Yerel seçimlerde CHP ile ittifak kararlarından da anlaşıldığı gibi Kandil, Erdoğan'ı kaybettirme stratejisini sürdürüyor. Bakalım Kandil'in dediği mi olacak yoksa Türk milletinin istediği mi?

14 Mayıs seçimlerinden sonra PKK'nın siyasi uzantısı olan partiler, bu kez açık ve şeffaf bir işbirliği olacak demişlerdi. Bakalım bu kez ilkelerini koruyup Özgür Özel'le bir protokol yapacaklar mı, yoksa gizli pazarlıkları mı tercih edecekler?

DEM, BELEDİYE İSTİYOR

İster açık olsun ister gizli pazarlık DEM'in CHP'ye vereceği destek karşısında ilçe belediye başkanlığı istediği söyleniyor. Siyasi kulislerde konuşulduğuna göre; DEM'in sadece İstanbul'da değil, Ankara, İzmir, Aydın ve Antalya'da da ilçe belediye başkanlıkları talep ettiği ifade ediliyor.

ESENYURT VE SULTANGAZİ

DEM'in Ekrem İmamoğlu'na destek karşılığında İstanbul'da iki belediye başkanlığı istediği konuşuluyor. Biri Esenyurt, diğeri Sultangazi. Ancak görüşmeler sonucunda

sadece bir belediye başkanlığı verilir ise Esenyurt'u tercih edeceği ifade ediliyor. DEM neden İstanbul başta olmak üzere bölgeye göre daha batıda yer alan Ankara, Antalya ve Adana'da belediye başkanlığı talep ediyor?

Çünkü DEM, Batı dünyasına sadece bir bölge partisi olmadığını, Türkiye'nin batısında da belediye başkanlıkları kazandığını göstermek istiyor. Tabii bir de geçen seçimde taban tarafından eleştirildiği için bu kez bir şey almadan destek vermedik, ilçe belediyesini aldık demek istiyor.

TİP NEREYİ İSTİYOR?

CHP'de ittifak görüşmelerini Ekrem İmamoğlu yürütüyor. Özgür Özel'in gelişmelerden daha sonra haberi oluyor. Muharrem İnce görüşmesi bunun tipik bir örneği.

TİP'le müzakereleri de Ekrem İmamoğlu yürütüyor. TİP son seçimde İstanbul'da yüzde 4 oy alıp milletvekili çıkarmıştı. İmamoğlu açısından bu önemli bir destek. Hele İYİ Parti'yi kaybettikten sonra.

ADALAR'I İSTİYOR

TİP'in de ilçe belediye başkanlığı talebi olduğu söyleniyor. Şişli'yi, Beşiktaş'ı isteyebilir ama TİP'in Adalar'ı talep ettiği söyleniyor. CHP bol kepçe dağıtan bir parti olduğu için herkesin gözü açıldı. Ümit Özdağ'ın, MİT Başkanlığı ve üç bakanlık kopardığı, yüzde 1 oyu bile olmayan partilerin 39 milletvekilliği aldığı bir partiden TİP, Adalar Belediye Başkanlığı'nı istemiş çok mu?

Seçimlere giderken Ekrem İmamoğlu açısından artılar ve eksiler söz konusu. Süreç içerisinde bunları daha çok tartışacağız. Ben bu aşamada PKK'nın siyasi uzantısı olan DEM'in ne getirip, ne götüreceğine dikkat çekmek istiyorum. İmamoğlu, farklı bir CHP'li profili çizdiği için Eyüp Sultan'da Yasini Şerif okuyan birisi olarak milliyetçi, muhafazâkar kesimden oy aldı. Karadenizlilerin desteği ise seçimi kazanmasını sağladı. Geçen seçimde de HDP'nin desteğini almıştı ama İYİ Parti şemsiye gibi koruyucu bir özellik görmüştü.

PKK GÖLGESİ

Bu kez İYİ Parti kalkını yok. CHP ile PKK'nın siyasi uzantısı ittifak yapacak. Kandil'in desteği Kılıçdaroğlu'na kaybettirmişti. Ekrem İmamoğlu da PKK gölgesi altında kampanya yürütmek zorunda olacak. HDP uzantısı partilerin İstanbul'daki oy oranı yüzde 8. Bu azımsanmayacak bir oran. Bu DEM'in firesiz oy vermesini sağlar ama milliyetçi, muhafazakâr ve Karadenizli seçmen üzerinde nasıl bir etki yapar? İmamoğlu, DEM partisinden yüzde 8 oy beklerken, PKK'dan rahatsız olan kesimleri ürkütür mü? Ekrem İmamoğlu'nun bunu iyi hesap etmesi gerekiyor.

İYİ PARTİ'YE ÜÇ BELEDİYE BAŞKANLIĞI

GERÇEKLERİN ortaya çıkmak gibi bir huyu vardır derler. Cumhurbaşkanlığı seçiminin hemen sonraydı, 17 Ağustos tarihinde HDP'nin iki ilçe, İYİ Parti'nin ise üç ilçe istediği kulisini CNN Türk canlı yayınında paylaşmıştım. DEM şimdi bu iki ilçeyi istiyor. Nasıl bir uzlaşya varırlar orasını bilemem. Madalyonun bir de İYİ Parti cephesi vardı. İYİ Parti'den istifa eden eski İBB Grup Başkanvekili İbrahim Özkan, Ekrem İmamoğlu'nu desteklemeleri karşılığında üç belediye başkanlığı sözünü aldıklarını açıkladı. Buğra Kavuncu'nun, "Beşiktaş'ı bile verseler işbirliği yapmayacağız" dediğini söyledi. İYİ Parti, Meral Akşener'in oturduğu Üsküdar'ı, Şile'yi ve bir de CHP'nin banko kazanacağı bir belediyeyi istiyordu. Beşiktaş işi oradan çıktı.

Tarihe kayıt düşme adına paylaşmak istedim.

İYİ PARTİ'DE NE OLUYOR

İstifalar, ihraçlar, cinsel taciz suçlamaları ve parasal iddialar nedeniyle İYİ Parti'de iyi şeyler olmuyor. Parti bir türbülansa girdi. Meral Akşener güçlü bir liderlik gösterip partiyi bu türbülansın içinden çıkarmazsa seçimden sonra bir tufan bekliyor demektir. Ama yıkılmaz ve ayakta kalırsa, o zaman Türk siyasetinde kalıcı olacağını gösterir.

Yerel seçimlerle ilgili iki nokta çok kritik olacak.

1- Ekrem İmamoğlu seçimleri kaybederse CHP'yi olağanüstü kurultaya götürüp partinin başına geçmek isteyecek. Bu durumda Kemal Kılıçdaroğlu'nun tavrı çok belirleyici olacak. Kılıçdaroğlu, Ekrem İmamoğlu'na karşı Özgür Özel'le ittifak yaparsa, İmamoğlu siyasetten tasfiye olur.

2- İYİ Parti dramatik bir sonuç alırsa parti olağanüstü kongreye gider, Meral Akşener koltuğunu kaybedebilir.

Bu arada İYİ Parti'de yaşananları siyasi parti dinamikleri ile izah etmek mümkün değil. Bunun Türk siyasetinde örnekleri var.

1- Tansu Çiller, Erbakan Hoca ile koalisyon yaptığı için DYP parçalandı. Tansu Çiller, "DYP'yi devlet parçaladı" diyor. Yani derin devlet. Emekli generallerin, emekli emniyet müdürlerinin ve 28 Şubat'ın kudretli generalleri ve basının işbirliğiyle DYP'den A takımı koparılmıştı.

2- Ecevit, ABD'nin Irak'a müdahalesine karşı çıktığı için DSP parçalanmıştı.

3- CHP ile ittifak yapmadığı için İYİ Parti karıştırılıyor. Askeri vesayet güçlü olmadığı için iyi saatte olsunlar devrede değil ama gelecek planlarını Ekrem İmamoğlu üzerine kuran vesayet odakları İYİ Parti'yi karıştırıyorlar. Meral Akşener'in, "Ne zaman ki ittifaksız olarak kendi başımıza seçimlere girme kararı aldık. Parti karıştı" tespiti boşuna değil.

Ekrem İmamoğlu müesses nizam açısından demek ki bu kadar önemli bir figürmüş.

İbrahim Kahveci

Traktör fabrikası kapatanların hikayesi

Leyla Şahin Usta “AK Parti’den önce bu ülkede traktör üretimi yoktu” dedi.

Otomotiv Sanayicileri Derneği-OSD verilerine göre; 1963 yılında Türkiye’de 7.982 adet traktör üretilmiş. **1968 yılında ise Türkiye’de traktör üretimi 15.118** adet olurken, 2009 yılında traktör üretimi 14.861 ile 1968 yılının dahi gerisinde kalmış.

1994 krizinde traktör üretimi 25.169’a düşerken mesela 2019 yılında traktör üretimi 23.899 adet ile 94 krizinin bile gerisine düşmüş.

Dikkat ederseniz burada şunu görüyoruz: AK Parti dönemi nüfus ve ekonomik büyümeye rağmen traktör üretiminde eski seviyelerin gerisinde kalmıştır.

Bunun elbet bir nedeni var. İşte o neden...

AK Parti ve traktör dediğimizde kendilerinin en büyük başarısı UZEL Traktör Fabrikası’nın kapanmasındaki durumları olsa gerek... **AK Parti traktör üretimine bir katkı sağlamadı** ama kendileri döneminde ülkenin en büyük traktör fabrikası kapandı...

OSD verilerine göre traktör üreten iki büyük firmanın sayılarına bakalım:

2004-2007:

Türk Traktör: 74.449

UZEL Traktör: 68.572

Ve artık UZEL Traktör diye bir fabrika yok... Türkiye’nin en büyük traktör fabrikası kendileri döneminde arsa rantı uğruna kapandı. O nedenle Türkiye’de traktör üretimi eski yılların bile üzerine çıkamıyor ve krizlerde eski yılların bile gerisine düşüyor.

Ama Leyla Şahin Usta “bizden önce traktör üretilmiyordu” diyebiliyor.

“**Cehalet döneminin tanımlayın**” dersiniz tam da bu örneği verebiliriz.

Grafikte Türkiye’deki traktör üretimi ve traktör sayısını görebilirsiniz. Bunlar resmi verilerdir... Keşke konuşmacılar da kendilerine oy veren ve dinleyenlere insani saygı içerisinde doğru bilgiler sunsalar!

TEKNOLOJİDE AK PARTİ İLE STOP ETTİK

İkinci konu ise Türkiye’nin teknolojik seviyesi hakkındaki durumdur. Leyla Şahin Usta Türkiye’nin nasıl teknolojik ilerleme kaydettiğini yine anlattı.

Biz yine verilerle olaya bakalım: TÜİK ve diğer resmi verilerde teknolojik seviye dört kısma ayrılıyor: 1-Düşük teknoloji, 2-Orta-düşük teknoloji, 3-Orta-yüksek teknoloji ve 4-Yüksek teknoloji.

AK Parti öncesi 6 yılda (1997-2002) Türkiye 157,1 milyar dolar ihracat gerçekleştiriyor. Bu ihracatın 116,4 milyar dolarlık kısmı (%74,1) düşük ve orta-düşük teknoloji ürünlerinden oluşuyor.

AK Parti’nin son 6 yılına (2017-2022) bakıyoruz: Türkiye 1 trilyon 089 milyar dolar ihracat gerçekleştiriyor. Bu ihracatın 672,4 milyar dolarlık kısmı (%61,7) düşük ve orta-düşük teknolojik ürünlerden oluşuyor.

Dikkat ederseniz AK Parti ilk yıllarında geniş anlamda eskiye oranla düşük ve orta-düşük teknolojik ürünlerin ihracat payını yüzde 74,1’den yüzde 61,7’ye düşürmeyi başardı.

Lakin detaya bakınca durum pek öyle parlak görülüyor: 1997-2002 dönemlerinde **yüksek teknoloji ürün ihracatı** 9,3 milyar dolar ile toplam ihracatta **%5,92 pay alıyordu**. Oysa son 6 yıldaki ihracatta **yüksek teknoloji ürün ihracatı** 36,6 milyar dolara ulaşmış ama ihracat içerisindeki payı **%3,36’ya gerilemiş durumdadır**.

Kısaca durum şudur: Alt teknolojiden nispeten kurtuluyorduk ama en üst teknolojiye de geçemiyorduk.

Hatta şunu ifade edersem daha net anlaşılır sanırım: 2006-2007 yıllarında Türkiye’nin orta-yüksek ve yüksek teknoloji ihracat payı yüzde 36,6 seviyesindeydi. Aradan tam 15 yıl geçiyor ve 2021-2022 ihracatına bakıyoruz: Ve maalesef orta-yüksek ve yüksek teknolojik ürün ihracat oranımız yine %36,7 seviyesi ile aynı seviyede kalmış.

Yani **AK Parti** yönetiminde Türkiye’nin **teknolojik seviyesi 2007 yılında adeta STOP etmiş ve ülkemiz o günden beri yerinde saymıştır**.

Acaba konuşmacılar neden ve nasıl bir şekilde resmi verilerin tam tersi şekilde hem de TBMM’de bu kadar rahat hitap edebiliyorlar? Veya neden ve niçin bu bilgi seviyesine ülkemiz mahkum edilmiştir?

İSTANBUL MANHATTAN’DAN DAHA PAHALI

Şimdi gelelim asıl noktaya.

Müthiş ötesi çarpıklık durumumuz nerede?

Merkez Bankası Başkanı Hafize Gaye Erkan bence çok doğru yaparak durum hakkında vermek istediği ince mesajları iletti.

MB Başkanı Hafize Gaye Erkan “İstanbul Manhattan’dan pahalı olur mu? Biz İstanbul’da ev bulamadık” dedi.

Bu durumu gerçekten sorgulamamız gerekiyor. Öncelikle ülkemizde teknoloji seviyesinin artmadığını üstte vermiştik. Buna bağlı olarak ülkemizde genel ücret gelir seviyesi de teknoloji seviyemizle beraber artmıyor; hatta tersine düşüyor. O zaman nasıl oluyor da ülkemizde konut fiyatları Manhattan’dan daha yüksek olabiliyor?

Hatırlayın...Bu konuda **Mehmet Şimşek** ne demişti? *“Son yıllarda reel faiz çok düşük olduğu için konut fiyatları çok hızlı arttı. Konut fiyatları çok hızlı artınca kira beklentisi de ona göre şekillendi. Çünkü ucuz kredi ile konut fiyatlarının aşırı artışı beraberinde aşırı kira artışını da getirdi.”*

Hem Mehmet Şimşek hem de Gaye Erkan Recep Tayyip Erdoğan’ın danışmanları ile beraber: **“Faiz sebep-enflasyon sonuç”** teorisini **“Ortada Nass var”** diyerek Kuran’a dayandırıp uygulayınca ülkeyi ne hale getirdiklerini net şekilde ifade ettiler.

Nazıkçe ifade edilmiş bu cümleler aslında ülkede gayrimenkul fiyatlarını kimin bu hale getirdiğini de herkese göstermiş oluyor. Anlayan anlar, anlamayan sessizce duymuyormuş gibi yaparak kendi yanlışlarını toplum anlamasın diye kenarda oturup seyreder.

SALDIRI SONRASI İSRAİL İLE TİCARET

Ticaret Bakanı Ömer Bolat “Ekim sonrası İsrail ile ticaret yüzde 48 azaldı” diyor.

Burada kritik cümle “Ekim sonrası”, yani İsrail’in saldırı sonrası sanırsınız ki aniden Türkiye ticarete İsrail’e posta koydu ve mal sevkiyatının bir kısmını durdurdu.

Alın size bir başka Leyla işi daha.

Resmi verilere bakınca ne görüyoruz? İsrail ile ticaret (özellikle ihracat) bu yıl zaten bir düşüş eğilimde.

İsrail ile dış ticaretimiz Haziran ayında yüzde -28,1, temmuz ayında yüzde -10,3, ağustos ayında yüzde -18,9 ve eylül ayında da yüzde -23,9 zaten daralmış durumdaydı. Bu süreç ekim ayı sonrası biraz daha arttı ve ekim ayında İsrail ile dış ticaretimiz yüzde -38,9 daralmıştı.

Ömer Bolat'ın Bakanlığı İsrail'e olan ihracatın kasım ayında yüzde -43,7 azaldığını böylece ocak-kasım dönemi ihracatımızın yüzde -22,2 azalış gösterdiğini açıklıyor.

TÜİK verilerine göre zaten ocak-eylül döneminde İsrail'e olan ihracatın yüzde -19,3 azalarak 5,36 milyar dolardan 4,33 milyar dolara gerilediğini gösteriyor. TÜİK ve TİM verilerine göre ise ekim-kasım ayları itibari ile İsrail'e olan ihracatımız yüzde -36,9 gerileyerek 1.06 milyar dolardan 668 milyon dolara düşmüştür.

Kısacası İsrail ile ticaretimizin yaklaşık yüzde 20 civarı zaten bir daralma süreci vardı. Bunun üzerine soykırım saldırısı ile bu daralma yüzde 40'lara yükseldi. Olay budur... Soykırım ile İsrail ile olan ticaretimiz birden yüzde 48 gibi bir daralma yaşamadı.

Keşke birazcık gerçekleri konuşabilsek ve bizi seçen insanlara bu açıdan saygılı olabilsek... Nasılsa "Ay'a 4 şeritli yol yapıyoruz" dediğimizde inanan bir kitlemiz olmasaydı!!

